

Islam i borba protiv rasne diskriminacije

- Bilal Ibn Rabbah -

الإسلام ومكافحة التمييز العنصري – قصة الصحابي الجليل بلال بن رباح رضي
الله عنه باللغة البوسنوية

Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kerim Aš-Šiha

د. عبد الرحمن بن عبد الكريم الشيخة

Prijevod:

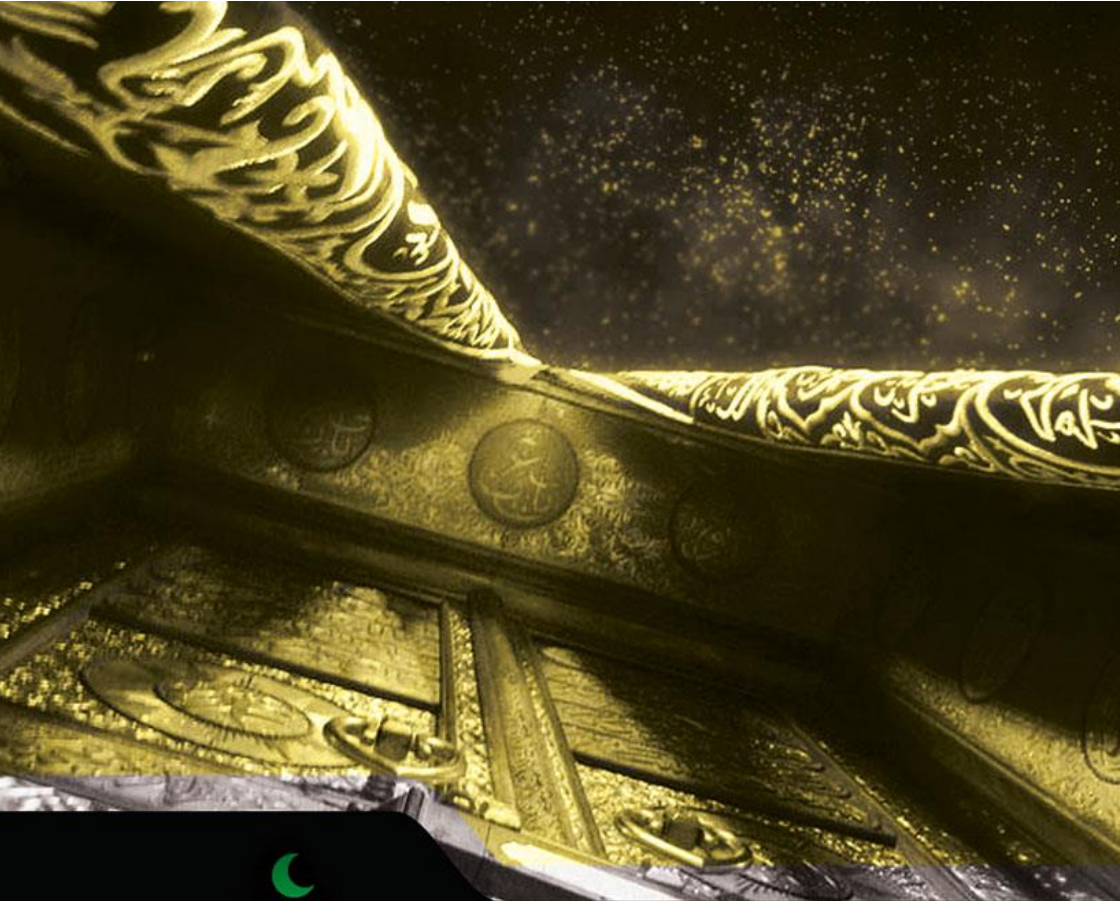
EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& Faris Dautović

Revizija:

Mustafa Gološ

ISLAMILAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

UVOD

U doba kada se proširilo neznanje, kada je vladao zakon šume u kome jači jede imetak slabijeg, kada su se obožavali kipovi, jela strvina, činio razvrat, kidale rodbinske veze, proširila rasna diskriminacija, a ljudi se dijelili na društvene staleže, pripisujući svakom staležu određene posebnosti i karakteristike, pa je jaki činio nepravdu slabijem, bogati jeo imovinu siromašnog, a ljudi jedni druge porobljavali – dunjaluk je obasjalo poslanstvo Muhammeda, salla Allahu alejhi ve sellem. On se pojavio sa pozivom, koji se proširio poput vatre koja zahvati drveće, sve dok parametre vrednovanja koji su tada bili prošireni nije okrenuo naopačke. Udario je na prohtjeve i hirove mnogih, pa su mu zbog toga postali neprijatelji, slijedeći u tome svakog nasilnika vlastodršca, koji bespravno jedu imetak ljudi. To je samo zato što je on, salla Allahu alejhi ve sellem, došao sa zakonom monoteizma, koji zagovara oslobađanje ljudi od robovanja drugima mimo Allaha. Njegov rezultat bio je oslobađanje ljudske duše svake vrste porobljavanja, vjerozakon čiji su principi suprotstavljanje neznanju, zabrana nemorala javnog i tajnog, vjerozakon koji zabranjuje nepravdu i tlačenje i koji staje u kraj svakoj vrsti staležnih podjela koje su bile proširene u društvu, a zasnivale su se na boji kože, polu ili porijeklu. Vjerozakon koji čovjeku daje mjesto koje mu pripada, sa kojim je Allah zadovoljan, koji mu pruža počast, a izbavlja ga poniženja i prijezira koje nameću feudalci, i daje mu prava koja su mu otele krvopije.

Čovjek je prije poslanstva Muhammeda, salla Allahu alejhi ve sellem, obožavao ikone i kipove isklesane od kamena ili drveta, porobljavao je svoga brata čovjeka, nametnuvši mu tiranijska uređenja, (sisteme), bilo u materijalnom ili socijalnom smislu, nipodaštavajući njegov trud i čast i otimajući ono što je znojem stekao.

Islam se suprotstavio svim nepravednim sistemima i podjeli zajednice na socijalne staleže. Poslanik Muhammed, *salla Allahu alejhi ve sellem*, je došao i rekao: „**O ljudi, vaš Gospodar je jedan, vaš otac je jedan. Nema prednosti Arap nad nearapom, niti nearap nad Arapom, niti crveni nad crnim, niti crni nad crvenim, osim po bogobožnosti (takvaluku).**“¹

U Svetim knjigama hindusa brahmana ljudi su podijeljeni shodno njihovom porijeklu i, kako oni tvrde, na osnovu onoga kako su prvi put stvoreni. Pa se spominje da je *Brahma* (njihov bog) stvorio stalež *brahmana* (svećenika) od svojih usta, od ruku je stvorio *kšatrije* (ratnike), od bedra *vaišije* (trgovce) i od stopala *šudre* (radnike), pa vidimo da su na osnovu ovih kategorija podijeljena zaduženja svake od ovih skupina. Najponiženija i najprezrenija je skupina koja je, kako oni tvrde, stvorena od njegovog stopala i njima se povjeravaju samo ponižavajuća zaduženja i poslovi, i oni su stvoreni samo da bi služili brahmanima.

Također, drevni Grci i Rimljani su smatrali da su oni stvoreni od posebne nacije, te da se razlikuju od ostalih naroda koje su nazivali varvarima. O tome govori njihov veliki filozof Aristotel, koji kaže²: „Bogovi su stvorili dvije vrste ljudi. Prvoj su podarili razum i volju. U tu vrstu ljudi spadaju Grci, koji su stvoreni u savršenom obliku, da bi bili namjesnici bogova na Zemlji i gospodari ostatku svijeta. Kategorija koja je odlikovana isključivo fizičkom snagom i svim što se podrazumijeva pod tim pojmom jesu varvari, tj. ostali narodi mimo Grka, koje su bogovi stvorili manjkavima, kako bi njihovi pojedinci bili robovi odabranoj kategoriji.“

¹ Bilježi imam Ahmed u svom *Musnedu* (2. tom, 361. str., br. 8721.); *Sahihus-Sahih*, 2700; *Sahihut-Tergibi vet-Terhib*, 2963.

² „Knjiga o politici“ – Aristotel.

Također, jevreji i kršćani prije islama su smatrali da su oni Allahov odabrani narod, da oni kod Boga imaju posebno mjesto čime su odlikovani nad drugim narodima. Oni smatraju da su posebna nacija, zato na druge gledaju sa prezirom, nazivajući ih gojama. Ovaj termin se koristi za sve nejevreje, a znači: nevjernici, pagani i nečist. Po njihovom ubjedenju, njima pripada pravo da im drugi robuju, jer su to donji narodi. Allah je to obznanio u Kur'anu, rekavši: *Ima sljedbenika Knjige koji će ti vratiti ako im povjeriš tovar blaga, a ima i onih koji ti neće vratiti ako im povjeriš samo jedan dinar, ako ga ne budeš stalno pratio. Tako je, jer oni govore: "Nama nije grijeh što učinimo neukima" – i o Allahu svjesno govore laži.* (Ali Imran, 75)

Ibn Kesir u tumačenju ovog ajeta kaže: „To ih navodi na poricanje istine, pa govore: 'Nama u našoj vjeri nije grijeh da uzurpiramo imovinu nepismenima (a to su Arapi), Allah nam je to učinio dozvoljenim.'“

Njihov pogled na druge narode je nipodaštavajući, jer ih je, kako smatraju, Allah stvorio da budu robovi jevrejima. Allah nam u Kur'anu pojašnjava njihovu stvarnost, da su svi ljudi jednaki i da nema razlike među njima, i da su to njihove puke želje: *I jevreji i kršćani kažu: "Mi smo djeca Božija i miljenici Njegovi." Reci: "Pa zašto vas onda On kažnjava zbog grijehova vaših?" A nije tako! Vi ste kao i ostali ljudi koje On stvara: kome hoće On će oprostiti, a koga hoće, On će kazniti. Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji i na onome što je između njih, i Njemu će se svi vratiti.* (El-Maide, 18)

Tako su i predislamski Arapi sebe smatrali boljim od ostalih, koje su nazivali strancima niže vrijednosti, pa im je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, pojasnio grešku i zabludu njihovog razmišljanja i ubjedenja. Šta više, njegov

govor je postao svjetiljka koja će im obasjavati put i biti urnek u načinu ophođenja i poštivanja drugih bez prezira. Sve to je zasnovano na učenjima islamskog šerijata, koji je došao da bi otklonio socijalne podjele i razlike.

Od Abdu Allah ibn Omera, radija Allahu anhu, se prenosi da je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, rekao: **„Usnio sam krdo crnih goveda među koja su se pomiješala bijela goveda.“** Ashabi upitaše: **„Kako tumačiš to, o Allahov poslaniče?“** „Stranci koji će vam se pridružiti u vašoj vjeri i pomiješati sa vašim porijeklom.“ Rekoše: **„Stranci, o Allahov poslaniče!?“** On reče: **„Kada bi iman bio okačen o zvijezdu Surejju, ti stranci bi ga dostigli i Allah će preko njih obradovati ljude.“³**

Narodi su poput ruda, svaki narod ima svoje specifičnosti kojima ga je Allah odlikovao, poput ljudske prirode. Međutim, to ne znači da je osnova tog naroda takva, jer savršenstvo pripada samo Allahu dok su manjkavosti i mahane odlike ljudi, izuzev vjerovjesnika i poslanika, neka je na njih Allahov salavat i selam. Ova učenja su imala jak uticaj na duše vjernika pa su postali pravedni prema drugima, ophodeći se u skladu sa tim učenjima.

Mustevrid El-Kureši je jedne prilike, dok je bio u blizini Amra bin 'Asa, rekao: **„Sudnji dan će nastupiti, a najbrojniji od naroda će biti Rimljani (Evropljani).“** Amr mu na to reče: **„Pazi šta govoriš!“** (tj. provjeri to što govoriš) A ovaj odgovori: **„Govorim samo šta sam čuo od Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem.“** Zatim mu Amr reče: **„Ako tako kažeš, reći ću ti o njima sljedeće. Oni imaju četiri plemenita svojstva: strpljivi su u vremenima smutnje (tj. ne padaju u očaj u teškim vremenima), brzo se oporavljaju nakon nedaća (tj. najbrže iznalaze lijek i izlaz**

³ *El-Mustedraku ales-Sahihajni*, 4. tom 437. str, *Es-Sahihah* 1018.

iz situacija), brzo konsolidiraju svoje redove nakon vojnih poraza i najbolje se odnose prema siromasima, siročadima i bespomoćnima. A imaju i peto lijepo svojstvo: najspremniji su da se suprotstave svojim nepravednim vladarima i zulumćarima.“⁴

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je došao kako bi dokinuo te odvratne klasne podjele, pa je sloboda cijelog čovječanstva bila jedan od principa šerijata. Po svim tim principima šerijata su postupali i pravedni halife nakon njega i nisu pravili razliku između vladara i onoga kome se sudi, niti između bogatog i siromašnog.

Od Enesa, radija Allahu anhu, se prenosi da je jedan Kopt došao Omeru ibn Hattabu žaleći mu se: „O vladaru pravovjernih, tražim da me zaštitiš od zuluma.“ Omer reče: „Zaštitiću onoga koji zaštitu traži.“ Ovaj reče: „Utrkivao sam se sa sinom Amra ibn El-'Asa“ – a Amr bijaše namjesnik Misra – „i pobijedio sam ga pa me je počeo udarati bičem govoreći: 'Ja sam sin plemića!'“ Omer posla pismo Amru ibn El-'Asu da doputuje sa svojim sinom, pa ovaj to i uradi. Omer zatim reče: „Gdje je onaj Egipćanin? Uzmi bič i udaraj!“ Pa je ovaj Kopt stao udarati Amrovog sina, a Omer je govorio: „Udari sina plemića!“

Enes kaže: „Pa ga je udarao i bilo nam je drago zbog toga. Nije ga prestao udarati sve dok nismo poželjeli da prestane.“ Zatim Omer Egipćaninu reče: „Stavi bič na Amrovo čelo.“ A ovaj Egipćanin reče: „O vođo pravovjernih, njegov sin me je udario i ja sam mu vratio.“ Omer se obrati Amru: „Otkad ste porobili ljude, a njihove majke su ih rodile slobodnim?“ Amr odgovori: „Vođo pravovjernih, nisam znao za ovo niti je došlo do mene.“⁵

⁴ Bilježi Muslim br. 4., str. 22222.

⁵ Ovu priču je zabilježio Ibn Abdulkhakem u svom djelu *Fethu Misr – Osvajanje Egipta*, na 290. str.

Također, Poslanikova misija, salla Allahu alejhi ve sellem, je bila poziv na jednakost svih ljudi, da čovjek ima jednaka prava, zanemarujući sve društvene razlike koje postoje među njima, oni su po pitanju ljudskosti i na osnovu toga kako su stvoreni jednaki, bilo da su muškarci ili žene, crni ili bijeli, Arapi ili nearapi. Kur'an je to naglasio, a Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je to obznanio. Uzvišeni je rekao: ***O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi.*** (En-Nisa, 1)

Čitavo čovječanstvo ima jedan korijen, jedan izvor iz kojeg je stvoreno, a to je Adem, alejhis-selam, kako je naš Gospodar pojasnio: ***Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: "Budi!" – i on bi.*** (Ali' Imran, 59)

Zatim je Allah Adema, alejhis-selam, učinio osnovom za reprodukciju i širenje po Zemlji. Uzvišeni kaže: ***Jedan od dokaza Njegovih je to što vas od zemlje stvara, i odjednom vas, ljudi, svuda ima razasutih.*** (Er-Rum, 20)

Svi ljudi vode porijeklo od istog oca i iste majke, stoga nemaju prednost jedni na drugima kada je nacija i porijeklo u pitanju. Prvi čovjek kojeg je Allah stvorio bio je Adem, alejhis-selam, otac čovječanstva, zatim je od njega stvorio njegovu suprugu Havu, majku čovječanstva, i od njih dvoje dao da se proširi ljudsko potomstvo sve dok Allah bude htio da nestanu sva stvorenja i da nastupi Sudnji dan. Pa zašto se onda ljudi uzdižu jedni nad drugima, ponižavaju jedni druge, porobljavaju jedni druge, omalovažavaju jedni druge, a isti im je korijen. Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem je rekao: ***„Allah je od vas otklonio pagansku oholost i pagansko hvalisanje***

očevima i precima. Ljudi su bogobožni vjernici, ili hvalisavi nesretnici. Svi ljudi su potomci Adema, a Adem je od zemlje.“⁶

Uzvišeni kaže: *Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprotstavili. A da nije Riječi ranije izrečene od Gospodara tvoga, ovima bi već bilo presuđeno o onome oko čega se razilaze.* (Junus, 19)

Svi ljudi koji su postojali i koji će postojati su iz istog korijena. U početku su bili iste vjere i istog jezika, ali su se razmnožavanjem i povećavanjem broja razišli i rasprostranili po raznim dijelovima Zemlje, pa je bilo neminovno i prirodno da to razilaženje i rasprostranjivanje dovede do različitosti jezika, boje kože i naravi. To je neminovno ishodište zbog uticaja okruženja na njih, pa je tu različitost prpratila i različitost u načinu razmišljanja, življenja, a također i vjerovanja. Zato im je Allah slao poslanike, da bi ih vratili na osnovu i na prvi izvor, a to je obožavanje Allaha jedinog, ne pripisujući mu sudruga. Uzvišeni je rekao: *Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu ibadet činite, a šejtana – taguta se klonite!" I bilo je među njima onih kojima je Allah na Pravi put ukazao, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi; zato putujte po svijetu da vidite kako su završili oni koji su poslanike u laž utjerivali.* (En-Nahl, 36)

Islam ne pridaje značaj spoljašnjem izgledu ljudi, zato što Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, kaže: „**Možda baš onaj čupavi, prašnjavi čovjek, stare pohabane odjeće, od koga ljudi iz prezira okreću glavu, ako od Allaha zatraži nešto, Allah će mu to ispuniti.**“⁷

⁶ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 2.tom, 361. Str., broj hadisa 8721; *Sahihul-Džami'*, 5482; *Es-Sahihah*, 2803.

⁷ *El-Mustedraku alas-Sahihajn*, 4. tom, 364. str.

Također je rekao: „**Možda baš onaj čupavi, prašnjavi čovjek kojeg ljudi tjeraju od svojih vrata, kada bi od Allaha zatražio nešto – On bi mu to uslišio.**“⁸

Kada su ljudi počeli iskorištavati ovu razliku u boji kože, porijeklu i polu među ljudima, kako bi posijali i proširili klasne podjele, šerijat im je stao na put, pa je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, pojasnio razlog različitosti boje kože kod ljudi i različitosti njihove tjelesne konstitucije i prirode, rekavši: „**Allah je stvorio Adema (čovjeka) od šake zemlje koju je uzeo sa cijele zemljine površine. Otuda su ljudi onakvi kakva je i zemlja: crveni, bijeli, grubi, dobri i loši.**“⁹

Stoga su svi ljudi, kada je u pitanju njihov rod, boja kože, jezik ili država – na istom stepenu, svi su oni kod Allaha jednaki. Samo se razlikuju po jednoj stvari, a to je: koliko je koji blizu, a koliko daleko od primjene Allahovog zakona i koliko dobra čini za sebe i za zajednicu. Uzvišeni Allah je rekao: ***O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa.*** (El-Hudžurat, 13)

Allah vas nije podijelio na narode i plemena da bi se jedan narod uzdizao nad drugim, ili jedno pleme nad drugim, već je dao ovu podjelu kao sredstvo međusobnog upoznavanja i razlikovanja, poput toga da svaka osoba ima određeno ime po kojem će biti prepoznavana i razlikovana od drugih.

Uzvišeni kaže: ***Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali; dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili.*** (El-Isra, 70)

⁸ Bilježi Muslim, br. 4754.

⁹ Bilježi Tirmizi u poglavlju o tumačenju Kur'ana, br. 3146.

Ovo odlikovanje i počast je općeg karaktera i odnosi se na sve ljude bez izuzetka. Nije odlikovan privilegijom jedan rod nad drugim, niti jedna grupacija nad drugom.

Uzvišeni također kaže: *On čini da jedni druge na Zemlji smjenjujete i On vas po položaju jedne iznad drugih uzdiže...* (El-En'am, 165)

Svi ljudi bez izuzetka su stvoreni da Allahu ibadet čine, da žive na ovome svijetu i da ispunjavaju obavezu namjesništva na Zemlji, koja je spomenuta u prethodnom ajetu. Pa im je dato da se razlikuju u imetku, ponašanju, vrlinama, mahanama, izgledu, obliku i boji kože, a ne razlikuju se u samom načinu stvaranja. Uzvišeni je to pojasnio: *Mi im dajemo sve što im je potrebno za život na ovome svijetu i Mi jedne nad drugima uzdižemo po nekoliko stepeni da bi jedni druge služili...* (Ez-Zuhruf, 32)

Oslanjajući se na jednakost koju je islam potvrdio i ustanovio, svi su ljudi, bez izuzetka, jednaki u pogledu:

- Čuvanja zakonskih prava svakog čovjeka, bez obzira na njegov rod, porijeklo ili boju kože. Uživanje slobode je usklađeno vjerom, što isključuje onu potpunu, životinjsku slobodu, koju moderni svijet danas kuša, a čiji su rezultati gorki. Posrnula društva čiji članovi ne znaju ko su im očevi zbog proširenosti nemorala, zatim puni zatvori kriminalaca, koji su tu zbog izvršenja ličnih i imovinskih prestupa, kao i zbog remećenja javnog reda i mira...

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je rekao: „**O ljudi, vaš Gospodar je jedan, vaš otac je jedan. Nema prednosti Arap nad nearapom, niti nearap nad Arapom, niti crveni nad crnim, niti crni nad crvenim, osim po bogobojznosti (takvaluku).**“

- Svi ljudi su jednaki pred šerijatskim sudom i ne pravi se razlika na osnovu njihovog roda, porijekla ili boje kože. Uzvišeni kaže: *Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravično sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah doista sve čuje i vidi.* (En-Nisa, 58)

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je rekao: „**O ljudi! Narode prije vas je upropastilo to što, kada bi neki uglednik među njima ukrao, ne bi ga kaznili, a kada bi ukrao nejak, kažnjavali bi ga. Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, ja bih joj odsjekao ruku!**“¹⁰

- Također su jednaki kada je u pitanju odgovornost, nagrada i kazna. Uzvišeni kaže: *Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjeće ga, a onaj ko bude uradio koliko trun zla – vidjeće ga.* (Ez-Zelzele, 7-8)
- Jednaki su u pogledu ljudskog dostojanstva, tako da jedan drugoga ne smiju uznemiravati zbog boje kože, roda, pravca ili ubjeđenja. Uzvišeni kaže: *Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, mole, da ne bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili. – Kao i ovima, tako smo svakom narodu lijepim postupke njihove predstavljali. Oni će se, na kraju, Gospodaru svome vratiti, pa će ih On o onom što su radili obavijestiti.* (El-En'am, 108)
- Također su jednaki po pitanju svetosti života, imetka i časti. Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Doista su vaši životi, vaši imeci i vaša čast sveti, kao što je svet i ovaj vaš dan, u ovom vašem mjesecu, u ovom vašem gradu. Neka prisutni**

¹⁰ Bilježi Muslim.

prenese odsutnom, jer možda će odsutni bolje razumjeti od prisutnog.“¹¹

- Jednaki su u pogledu povjeravanja vodećih pozicija u društvu, što se zasniva na zaslugi, sposobnosti i umijeću. Od Adija El-Kindija se prenosi da je Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, rekao: „**O ljudi! Kome od vas bude povjeren neki posao, pa bespravno uzme koliko iglu, ili manje od toga, takav je pronevjerio i doći će sa tim na Sudnjem danu!**“ Zatim ustade jedan crni čovjek, kao da ga gledam, mislim da je od Ensarija, pa reče: „Razriješi me dužnosti, o Allahov Poslaniče.“ Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, ga upita: „Šta te je navelo na to?“ On odgovori: „Ono što si rekao.“ Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, reče: „Potvrđujem ono što sam rekao. Ako nekome povjerimo neki posao, neka nam donese sve što mu se preda, bilo da je malo ili veliko. Ono što mu se da uzeće, a ono što mu se ne dozvoli odustaće od toga.“¹²
- Jednaki su kada je u pitanju korišćenje ovosvjetskih dobara koje je Allaha dao. Uzvišeni kaže: ***O ljudi, jedite od onoga što ima na Zemlji, ali samo ono što je dopušteno i što je prijatno, i ne slijedite šejtanove stope, jer vam je on neprijatelj očevidni!*** (El-Bekara, 168)
- Jednaki su kada je u pitanju pravo na obožavanje Allaha Jedinog i da mu ne pripisuju druga. Islam u svoje okrilje prima svakog, bez obzira na boju kože, rod ili porijeklo, svi su Allahovi robovi. Uzvišeni kaže: ***O ljudi, ibadet činite Gospodaru svome, koji je***

¹¹ Bilježi Buhari, poglavlje o hadžu.

¹² Bilježi Ibn Hibban u svom *Sahihu*, 11. tom, 469. str.

stvorio vas i one prije vas, da biste se kazne sačuvali. (El-Bekara, 21)

Šta više, Muhammedov, salla Allahu alejhi ve sellem, vjerezakon je i došao da bi uklonio svaki vid šovinističke i rasne pristrasnosti i ono što podsjeća na to. Od Vasila ibn El-Eska'a se prenosi: „**Upitao sam Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, šta je to pristrasnost (asabijet), pa mi je rekao: 'Pristrasnost (nacionalizam) je da podržiš svoj narod u nepravdi.**“¹³

Ljubav i mržnja (el-vela vel-bera) mogu biti samo u ime vjere, a nikako zbog nacionalne pristrasnosti. Allahov poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem je rekao: „**Ko se bude borio pod zabludjelim bajrakom – srdeći se samo radi svoga plemena / nacije, pozivajući pristrasnosti svome plemenu / naciji, pomažući samo svoje pleme / naciju, i kao takav bude ubijen – umro je džahilijetskom smrću.**“¹⁴

Prema tome, imetak i porijeklo nisu mjerilo u islamu. Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je prema Suhejbu Er-Rumiju (Rimljaninu), Selmanu El-Farisiju (Perzijancu) i Bilalu El-Habešiju (Abesincu) iskazao toliko ljubavi, čak ih je obradovao Džennetom.

S druge strane je ispoljavao mržnju, prezir i neprijateljstvo prema svome amidži Ebu Lehebu, povodom koga su objavljeni ajeti koji će se učiti do Sudnjeg dana, u kojima mu se prijete žestokom kaznom. Uzvišeni kaže: ***Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on, sigurno, u***

¹³ Bilježi Ebu Davud u svom *Sunenu*.

¹⁴ Bilježe En-Nesai i Ibn Madže.

vatru rasplamsalu, i žena njegova, koja spletkari; o vratu njenu biće uže od ličine usukane! (El-Mesed, 1-5)

Svi imamo priliku u Kur'anu, prvom muslimanskom ustavu, objavljenom svim ljudima – naići na ime mudrog Lukmana, crnog abesinskog roba, kojem je Allah dao mudrost i po čijem imenu je nazvana čitava sura iz Kur'ana. U ovoj suri se ovaj Allahov rob hvali i spominju se njegove vrline, ona nosi njegovo ime poput ostalih sura koje nose imena nekih od Allahovih poslanika, vjerovjesnika i dobrih i plemenitih Allahovih robova, kao što je sura: Nuh, Ibrahim, Ali 'Imran, Merjem, Jusuf, Junus, Muhammed itd. Muslimani je uče danonoćno u namazima, što je potvrda principa jednakosti u srcima muslimana koji važi za sve ljude, pa je na ovakav način ta misao stalno prisutna u svijesti muslimana.

Abesinija je afrička zemlja, čiju većinu stanovništva čine pripadnici crne rase, pa je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, na početku pozivanja u islam, kada su Kurejšije vršili opresiju nad muslimanima, naredio svojim drugovima da učine hidžru u tu zemlju, rekavši im: **„Abesinijom vlada kralj koji ne dopušta da se ikome čini nepravda, pa ostanite u njegovoj zemlji dok vam Allah ne da izlaza iz onoga u čemu se nalazite.“**¹⁵

Pa kada je kralj Nedžašija preselio, Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je rekao svojim ashabima: **„Klanjajte mu dženazu.“** Ashabi upitaše: **„O Allahov Poslaniče, zar da klanjamo abesinskom robu (tj. nemuslimanu)?“** Zatim je Allah objavio ajete: *Ima i sljedbenika Knjige koji vjeruju u Allaha i u ono što se objavljuje vama i u ono što je objavljeno njima, ponizni su prema Allahu, ne zamjenjuju Allahove riječi za nešto što malo*

¹⁵ *Es-Silsiletu Es-Sahihah*, 3190.

vrijedi...¹⁶ (Ali 'Imran, 199) Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, reče: „**Tražite oprost od Allaha za vašeg brata.**“ Zatim ih je poredao u saff i donio četiri tekbira.¹⁷

Princip Poslanikovog, salla Allahu alejhi ve sellem, poziva u jednakost nije bio zasnovan na pukim željama i govoru koji je upućivao svome narodu, već ga je primjenjivao u praksi. Imamo primjer Usameta ibn Zejda, Poslanikovog, salla Allahu alejhi ve sellem, oslobođenog roba, koji je ujedno i sin Poslanikovog, salla Allahu alejhi ve sellem, roba (Zejda), koji je bio izrazito crne puti i pljosnatog nosa – Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, bi uzimao njega i sina svoje kćerke Fatime, radija Allahu anha, i govorio: „**Allahu, zavoli ih, jer ja ih uistinu volim.**“¹⁸

Aiša, radija Allahu anha, žena Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, govorila bi: „**Niko nema pravo da mrzi Usameta nakon što sam čula Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, da govori: 'Ko voli Allaha i Njegovog Poslanika, neka voli Usameta.'**“¹⁹

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je također govorio: „**Ko voli mene, neka voli Usameta.**“²⁰

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je svoje riječi popratio djelima. Aiša, radija Allahu anha, kaže: „**Jedne prilike je Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, htio da obriše nos Usametu, pa sam rekla: 'Daj, ja ću to**

¹⁶ *Es-Silsiletu Es-Sahihah*, 3044.

¹⁷ Bilježi Buhari, 1. tom, 466. str.

¹⁸ Bilježi Buhari.

¹⁹ Bilježi Imam Ahmed, a Šejh Šu'ajb Arnaut kaže da je hadis vjerodostojan.

²⁰ Bilježi Muslim.

uraditi.' Pa je rekao: 'O Aiša, voli ga, jer ja ga uistinu volim.'²¹

Čak ga je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, iako je bio oslobođeni crni rob, postavio da bude vojskovođa muslimanima u pohodu protiv Rimljana, a među vojskom je bilo starijih i uglednih ashaba. Neki ljudi su omalovažavali njegovo zapovjedništvo, pa kada je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, to čuo, popeo se na minber, zahvalio Allahu veličajući ga, a zatim rekao: „**Ako omalovažavate njegovo (Usameovo) zapovjedništvo – pa omalovažavali ste još otprije i zapovjedništvo njegovog oca²², a on je, tako mi Allaha, bio dostojan zapovjedništva, a bio mi je i jedan od najdražih ljudi. A i ovaj mi je (tj. Usame) uistinu, jedan od najdražih ljudi poslije njega.**“²³

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je preselio prije nego što je vojska muslimana krenula i bitku protiv Rimljana, pa je Ebu Bekr, radija Allahu anhu, došao na vlast nakon Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, i bio je ustrajan u ispunjenju Poslanikove, salla Allahu alejhi ve sellem, oporuke. Omer ibn Hattab, radija Allahu anhu, mu reče: „Ensarije smatraju da vojsku treba da povede neko ko je stariji od Usameta.“ To naljuti Ebu Bekra, pa reče: „Majka te nemala, o sine Hattabov! Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, ga je postavio, a ti mi naređuješ da ga razriješim! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bih znao da me rastržu zvjeri, ja bih izvršio slanje Usameta.“

Tako je crni mladić Usame izašao kao vojskovođa sa svojom vojskom iz Medine, a sa njim i Ebu Bekr, opraštajući se

²¹ Bilježi Tirmizi.

²² Zejda ibn Harisea, kojeg je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, postavio za vojskovođu u Bitki na Mu'ti. (op.prev)

²³ Muttefekun alejhi.

sa njim. I dok je Usame jahao na svom konju, Ebu Bekr je išao pješice, pa se Usame postidio tog prizora, govoreći Ebu Bekru: „O halifo Allahovog Poslanika! Tako mi Allaha, ili ćeš uzjahati, ili ću ja sjahati!“ Pa mu Ebu Bekr reče: „Tako mi Allaha, niti ćeš sići, niti ću ja uzjahati. Šta će mi biti da uprašim stope na Allahovom putu jedan sahat.“

Zatim je Ebu Bekr zatražio od Usameta dozvolu da Omer ostane sa njim u Medini, kako bi mu pomagao oko vlasti, pa je dao veličanstven primjer kako se traži dozvola od vojskovođe, ma koliko bio mlad.

Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, je princip jednakosti počeo sprovoditi na sebi lično. On je bio najplemenitijeg porijekla, njegovo pleme najčasnije i najuglednije od svih Arapa, što niko nije mogao osporiti, pa i pored toga je on, *salla Allahu alejhi ve sellem*, govorio: **„Nemojte me hvaliti i veličati, kao što kršćani hvale i veličaju sina Merjeminog (Isaa)! Doista sam ja rob, pa recite: 'Allahov rob i Njegov poslanik!'“**²⁴

Čak je, pored svoga plemenitog porijekla i ugleda, kćerku svoje tetke udao za oslobođenog roba Zejda. Davao je, *salla Allahu alejhi ve sellem*, sve od sebe kako bi u srca svojih sljedbenika uspostavio plemenite principe islama, motreći njihovo stanje, raspitujući se o njima, ne praveći razliku među njima. Ebu Hurejre kaže: **„Neka crnkinja ili crni mladić su održavali džamiju. Jedne prilike ih Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, nije mogao naći, pa je počeo raspitivati se o njoj ili njemu, te mu rekoše da je preselio. Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, reče: 'Zar me niste mogli obavijestiti?' Kao da su bili zanemarili nju ili njega, pa je rekao: 'Pokažite mi njegov (ili je rekao: njezin) mezar.' Pokazali su mu pa joj (mu) je klanjao dženazu, a zatim**

²⁴ Bilježi Buhari.

rekao: 'Doista su ovi kaburovi za njihove stanovnike ispunjeni tamom, a kada im ja klanjam dženazu, Allah ih ispuni svjetlošću.'²⁵

Čak je sebi uskraćivao od dunjaluka, poklanjajući drugima i ne praveći razliku po boji kože ili rodu. Hakim Ibn Hizam kaže: „Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, mi je bio najdraži čovjek još prije islama.“ Pa kad je postao poslanik i krenuo da učini hidžru ka Medini, za njim je krenuo Hakim ibn Hizam. Ugledao je ogrtač koji je pripadao jemenskom kralju Zu Juznu, koji se prodaje za pedeset dirhema, pa ga je kupio želeći da ga pokloni Poslaniku, salla Allahu alejhi ve sellem. Poslanik odbi da uzme, a Ubejdullah kaže: „Mislim da je rekao: 'Mi ne prihvatamo ništa od mnogobožaca, ali ćemo uzeti (ogrtač) plativši njegovu vrijednost.'“ „Pa sam mu ga dao“ – pripovijeda Hakim ibn Hizam. „Kada je došao u Medinu, obukao ga je, pa sam ga vidio na njemu dok je bio na minberu i nisam do tada ništa ljepše vidio na njemu. Zatim ga je poklonio Usametu ibn Zejdu. Kada ga Hakim ugleda na Usametu, reče: 'O Usame, zar ti nosiš ogrtač Zu Juzna?!' A Usame odgovori: 'Da, jer sam ja bolji od Zu Juzna, moj otac je bolji od njegovog oca, a i moja majka je bolja od njegove majke.'“²⁶

Šta mu je dalo za pravo da tako govori? To je islam koji je sve ljude učinio jednakim, bez obzira na njihov rod ili boju kože, dao im prava od kojih je i sloboda govora, koja im je ranije bila uskraćena.

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je sjedio sa svojim ashabima, razgovarao sa njima, šalio se, raspitivao se za njihovo stanje, slušao njihove žalbe i popravljao djela i riječi kod njih koja su suprotna islamu, naročito ako se radi o

²⁵ Bilježi Buhari.

²⁶ *El-Mustedraku ala es-sahihajn*, 3. tom, 551. str; *Sahihul-Džami'*, 2294; *Es-Sahihah*, 1707.

omalovažavanju drugih. Ma'rur ibn Suvejd kaže: „**Susreo sam Ebu Zerra u Rabezi, a na njemu i njegovom momku bijaše istovjetno (dvodijelno) odijelo, i ja ga za to upitah, a on mi odgovori: 'Jedan čovjek i ja smo se grdili, pa sam ga uvrijedio spomenuvši njegovu majku (rekavši da je sin crnkinje), te mi je Vjerovjesnik, salla Allahu alejhi ve sellem, rekao: 'O Ebu Zerre, zar si mu prebacio zbog njegove majke?! Doista si ti čovjek u kome još ima džahilijeta (tj. paganskih osobina). Vaši robovi (sluge) su vaša braća. Allah ih je stavio pod vašu vlast, pa ko bude imao takvog brata pod svojom vlašću neka ga hrani onim što i sam jede i neka ga oblači onako kako se i on oblači. Ne opterećujte ih do iznemoglosti, a ako ih preopterete, pomozite im.'**“²⁷

Ovo je Bilal ibn Rabbah, Allah bio zadovoljan njime, abesinski crni rob, kome je visoki položaj koji je dobio u islamu samo povećao poniznost i spoznaju da svakome treba dati njegovo pravo. Ljudi bi mu dolazili i spominjali njegovu vrijednost i dobro koje mu je Allaha dao, pa čim bi čuo te hvale, on bi svoju dušu spustio na zemlju, nedozvoljavajući da bude obmanuta sobom i da se uzoholi, pa bi, dok bi mu suze kvasile obraze, govorio: „Ja sam samo Abesinac koji je do jučer bio rob.“

Kada je do njega došla vijest da ga ljudi smatraju boljim od Ebu Bekra, prvog halife nakon Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, koji je najbolji čovjek nakon poslanika i vjerovjesnika, rekao je: „**Kako me možete smatrati boljim od njega, kada sam ja samo jedno od njegovih dobrih djela**“^{28?}“²⁹

²⁷ Bilježi Buhari.

²⁸ Ebu Bekr, radija Allahu anhu, ga je otkupio i oslobodio ropstva, što je u islamu veliko djelo. (op.prev.)

On bi ulazio u Kabu i pljuvao po kipovima govoreći:
„Propao je onaj koji vas obožava.“³⁰

On je jedan od onih kome je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, posvjedočio ulazak u Džennet, kad ga je jedne prilike prije sabah-namaza upitao: **„O Bilale, ispričaj mi, koje je to djelo u islamu za koje se najviše nadaš nagradi, jer doista sam ispred sebe čuo klepet tvojih papuča u Džennetu?“** Pa reče: **„Djelo za koje se najviše nadam nagradi jeste to što, kada bih se god očistio (abdestio ili okupao) u toku dana ili noći, ja bih klanjao sa tim abdestom koliko mi je Allah omogućio.“³¹**

Povodom njega i njemu sličnih je Allah objavio ajete koji će se učiti do Sudnjeg dana. Naime, došli su velikodostojnici Kurejšija Poslaniku, salla Allahu alejhi ve sellem, dok je sjedio sa Bilalom El-Habešijem (Abesincom), Selmanom El-Farisijem (Perzijancem), Suhejbom Er-Rumijem (Rimljaninom) i drugima od slabašnih vjernika, poput: Ibn Umme Abda, Ammara i Habbaba. Kada su ih vidjeli oko njega, osjetili su prezir prema njima, pa su mu došli i rekli: „Hoćemo da nam napraviš posebno mjesto, da mi sjedimo sa tobom, kako bi Arapi prepoznali našu vrijednost. Tebi dolaze arapski izaslanici, pa se stidimo da nas vide sa ovim robovima, zato, kada ti mi dođemo, odvoji ih od nas, pa kada mi završimo, ti onda sjedi sa njima ako želiš!“ Pa on reče: „Dobro.“ Zatim zatražiše: „Daj nam to napismeno.“ Pa on zatraži da se donese papir i da se to napiše, želeći time samo da omekša i pridobije srca ovih, jer, ako oni prihvate islam, to bi ojačalo islam i njegove sljedbenike. Ali, čak ni ovo nema nikakvu težinu u islamu, jer principi i vrijednosti ostaju isti, pa mu je objavljeno:

²⁹ Predaju bilježi Ibn Asakir u svom djelu, *Tarihu Dimešk*.

³⁰ Predaju bilježi Ibn Asakir u svom djelu, *Tarihu Dimešk*.

³¹ Bilježi Buhari.

I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole želeći naklonost Njegovu – ti nećeš za njih odgovarati, a ni oni neće odgovarati za tebe, jer bi, ako bi ih otjerao, nepravednik bio. I tako Mi jedne drugima iskušavamo da bi nevjernici rekli: "Zar su to oni kojima je Allah, između nas, milost ukazao?" – A zar Allah dobro ne poznaje one koji su zahvalni! A kada ti dođu oni koji u riječi Naše vjeruju, ti reci: "Mir vama! Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv: ako neko od vas kakvo ružno djelo iz lahkomislenosti učini, pa se poslije pokaje i popravi – pa, Allah će doista oprostiti i samilostan biti." (El-En'am, 52-54)

Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, je bacio papir, pozvao nas, pa smo došli, a zatim citirao ajet: *„Mir vama! Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv...“*

Sjedili bismo sa njim, salla Allahu alejhi ve sellem, a kada je htio da ustane, ustao je i ostavio nas. Tada mu je Allah objavio: *Budi strpljiv uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer u želji da naklonost Njegovu zasluže, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovome svijetu... (El-Kehf, 28)*

Kaže: „Nakon toga bi Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, sjedio sa nama, pa kada bi došlo vrijeme da ustane, mi bismo ustajali i ostavljali ga kako bi on ustao.“³²

Pa ko je zapravo taj Abesinac koji je nekada bio rob, a danas postao velikan? Poslušajmo njegovu priču onako kako je napisao Halid Muhammed Halid, Allah mu se smilovao. On kaže: „On je Bilal ibn Rabbah, prvi mujezin u islamu, koji je učio poziv Istine. On je Bilal, razbijač kipova. To je Bilal. A ko još ne zna za Bilala koji je nastanio srca i osjećanja muslimana svih krajeva svijeta. On je jedna od veličanstvenih nadnaravnih

³² Bilježi Ibn Madže u svom *Sunenu*, u kraćoj verziji, a šejh Albani kaže da je predaja vjerodostojna.

stvari islama. Od kako je počeo islam, pa sve do danas, i dok Allah bude htio, od deseterice muslimana, bar sedmerica znaju ko je Bilal. Znači da su stotine miliona ljudi kroz vijekove i generacije znale za Bilala i da su upamtili njegovo ime i ulogu, isto kao što su znali dvojicu najvećih halifa u islamu: Ebu Bekra i Omera. Upitaj bilo koje dijete, koje je u početnoj fazi učenja, u Egiptu, Pakistanu, Kini, Americi, Evropi, Rusiji, Iraku, Siriji, Iranu, Sudanu, Tunisu, Maroku, Alžiru, u dubini Afrike, na bregovima Azije i svim mjestima svijeta gdje žive muslimani – možeš ga upitati: 'O dječaće, ko je bio Bilal?' Odgovoriće ti: 'Mujezin Allahovog Poslanika.'“

On je rob koga je njegov vlasnik kažnjavao užarenim kamenjem, ne bi li ga odvratio od vjere, pa je govorio: „Jedan, Jedan! (misleći na jednoću Uzvišenog Allaha)“ Kada vidiš tu beskrajnost koju je islam darovao Bilalu, znaj da Bilal prije islama nije bio ništa drugo do slabašni rob, koji je čuvao deve svoga gazde za dva pregršta hurmi dok mu smrt ne dođe, da bi nakon toga bio bačen u dubine zaborava. Međutim, iskrenost njegovog vjerovanja i veličanstvenost vjere u koju je povjerovao su mu darovali mjesto i počast u njegovom životu i visok položaj u islamskoj historiji među velikanima, uglednicima i plemenitima. Mnogo je ljudi visokog položaja, časti, moći i bogatstva, pa nisu postigli ni deseti dio onoga što je postigao Bilal, abesinski rob. Čak mnogi junaci historije nisu postigli ni dio popularnosti koju je dostigao Bilal. Njegova tamna put, skromno imovinsko stanje i porijeklo, njegova slabost – kao jednog nježnog roba – u odnosu na ljude, sve ga to nije spriječilo, kada je odabrao islam za vjeru, da sebi priredi visoko mjesto na koje su ga uzdigli njegov iman, ubjeđenje, čistota i iskrenost.

Ljudi su mislili da rob poput Bilala vodi porijeklo od stranaca, da nema porodicu, snagu, da ne posjeduje od svoga života ni jedan dio, već da je on vlasništvo svoga gazde koji ga

je kupio novcem, te da odlazi i navečer se vraća sa ovcima, devama i stokom svoga gospodara. Mislili su da ovakvo stvorenje ništa nije u stanju i da ne može postati niko. A zatim, gle, on ih je sve razuvjerio, pa je bio sposoban kada je vjerovanje u pitanju da dostigne stepene iznad mnogih drugih poput njega. Zatim je postao prvi mujezin Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, i islama, a to je posao koji je želio svaki kurejšijski velikodostojnik koji je primio islam i počeo slijediti Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem.

Dakle, to je Bilal ibn Rabbah. Kakvo junaštvo i kakva veličina koju nosi ime Bilal ibn Rabbah. On je Abesinac, sin crne robinje po imenu Hammama. Okolnosti su ga učinile robom Umejje ibn Halefa El-Džemhija u Mekki, jer mu je majka bila jedna od njegovih robinja. Živio je oskudnim životom. Dani su mu prolazili u siromaštvu i bijedi, bez ikakvih prava na danas, i bez ikakve nade u sutra. Muhammedov, salla Allahu alejhi ve sellem, poziv je stigao do njega, dok su ljudi prenosili vijesti po Mekki i dok je slušao razgovore između svojih vlasnika i njihovih gostiju, a naročito Umejje ibn Halefa, jednog od starijih ljudi plemena Džemh, kod kojih je Bilal bio rob. Njegov vlasnik, Umejje ibn Halef bi razgovarao sa svojim prijateljima o Poslaniku, salla Allahu alejhi ve sellem, sa puno mržnje, zabrinutosti i zla. Bilal bi iz govora punog nesnosne mržnje, hvatao opise koji su mu oslikavali tu novu vjeru, tevhid, poziv u plemeniti moral, jednakost i slobodu. Pa je osjećao da su to nove vrline za okruženje u kome živi. Također je slušao gromke prijetnje (na račun Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem), uz priznavanje da je Muhammed, salla Allahu alejhi ve sellem, čovjek od časti, iskrenosti i emaneta, ispravnog i potpunog razuma. Bilal ih je slušao kako se dive onome sa čime je došao Muhammed, salla Allahu alejhi ve sellem, i kako su zbunjeni. Govorili su jedni drugima: „Muhammed nikad nije bio lažov, ni mađioničar, niti ludak.

Ako danas ne budemo iznašli rješenje, reći ćemo da je sve to zajedno, ne bi li odvratili one koji hrle ka njegovoj vjeri.“

Slušao ih je kako govore o njegovoj povjerljivosti, ispunjavanju obećanja, muževnosti, moralu, čistoti i razboritosti njegovog uma. Slušao je njihova došaptavanja o razlozima zbog kojih mu se suprotstavljaju i zbog kojih neprijateljuju sa njim, a to je privrženost vjeri svojih očeva. Druga stvar je strah za slavu Kurejšija, slavu koju su uživali kao centar vjere i glavni grad ibadeta i obreda na Arabijskom poluotoku. Zatim, prezir prema porodici Hašim, da pored svih drugih baš od njih bude vjerovjesnik i poslanik. Toga dana je Bilal ibn Rabbah ugledao Allahovo svjetlo i čuo glas iz dubine svoje duše, pa je otišao Allahovom Poslaniku, *salla Allahu alejhi ve sellem*, i prihvatio islam. Bilalov život nakon primanja islama nije više bio miran kao prije – nije više mogao mirno spavati, niti jesti, niti piti... Vijest o njegovom islamu nije ostala a da se ne proširi među svim glavešinama plemena Džemh, onima koji su odisali ohološću i koje je šejtan uzjahao. Svi zemaljski šejtani su se navalili na Umejjea ibn Halefa, koji je u tome što je jedan od njihovih robova prihvatio islam vidio da ih je pogodila velika sramota i poniženje. Sramota! Njihov abesinski rob da prihvati islam i počne slijediti Muhammeda?!

Umejje je govorio samom sebi: „Nema veze. Sunce još neće ni začeti danas, a sa njim će već nestati islam ovog neposlušnog roba!“

Međutim, Sunce nije zašlo samo sa prihvatanjem islama Bilala, već je toga dana zašlo zajedno sa svim kipovima Kurejšija i idolopoklonstvom. Što se Bilala tiče, njegov slučaj nije samo čast za islam, iako najviše pripada islamu, već je to čast za čitavo čovječanstvo. Izdržao je najveći vid kažnjavanja poput čvrste gromade. Kao da ga je Allah učinio primjerom da crna put i robovlasništvo ne mogu nauditi veličanstvenoj duši

kada pronade iman, kada se čvrsto osloni na svoga Stvoritelja i prihvati Istine.

Bilal je održao lekciju onima u njegovom vremenu, svim mjestima, pripadnicima svoje vjere i svih drugih vjera. Ta lekcija govori o tome da se sloboda duše i dostojanstvo ne prodaju ni za sve blago ovoga svijeta niti kaznu.

Onih koji su obznanili svoj islam na početku poziva je bilo sedmero: Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr, Ammar i njegova majka Sumejja, Suhejb, Bilal i Mikdad. Što se tiče Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, njega je Allah štitio preko njegovog amidže Ebu Taliba, a Ebu Bekra je Allah štitio preko njegovog naroda. Što se ostalih tiče, njih su mušrici uzeli, obukli im gvozdeni oklop i ostavili ih da se peku na suncu, pa nije ostao niko a da im se nije pokorio u onome što su od njih tražili, osim Bilala. On nije mario za svoj život Allaha radi, niti je mario za svoj narod, pa su ga uzeli i doveli mu dvojicu dječaka koji su ga vukli po Mekki, dok je on govorio: „Jedan je, Jedan! (misleći na jednoću Uzvišenog Allaha)³³ Golog su ga stavljali na užareno kamenje ne bi li se okanio svoje vjere, ili ne bi li zanegirao svoje ubjeđenje, pa je to odbio. Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, i islam su od ovoga potlačenog abesinskog roba načinili učitelja cijelome čovječanstvu kada je u pitanju umijeće poštivanja duše, odbrana svoje slobode i dostojanstva.

Mušrici bi ga izvodili u pustinju u vrijeme najveće žege, kada se ona pretvara u smrtni džehennem, pa bi ga golog bacali na njene vrele stijene, a zatim bi donijeli kamen užaren poput žeravice, koji bi nekolicina ljudi morala da pomjeri s mjesta, pa bi ga bacali na njegovo tijelo i prsa. Ovo zvjersko mučenje se ponavljalo svakodnevno, sve dok jednog dana jednom od Bilalovih dželata nije smekšalo srce, pa se zadovoljiše da ga na

³³ Bilježi Ibn Hibban u svom *Sahihu*, 15. tom, 558. str.

kraju ostave ako za uzvrat njihova božanstva spomene po dobru makar sa jednom riječju, koja bi sačuvala njihov ponos, da ne pričaju Kurejšije da su poraženi i poniženi pred čvrstinom i ustrajnošću njihovog roba.

Međutim, čak ni tu jednostavnu riječ, koju mu je dozvoljeno izgovoriti kako bi otkupio svoj život, bez da izgubi svoj iman i u koju ne mora biti uvjeren – čak i tu jednu riječ je Bilal odbio da izgovori. Tako je! Odbio je da je izgovori i stalno je ponavljao: „Jedan je, Jedan!“ Govorili bi mu: „Reci kao što mi govorimo!“ A on bi im sa puno sarkazma odgovarao: „Moj jezik ne umije da izgovori to!“

I tako bi Bilal ostajao pod žestokom vrelinom stijene sve dok se ne bi primaklo vrijeme pred zalazak Sunca, kada bi ga podigli i svezali mu konopac oko vrata. Zatim bi naredili djeci da ga vuku po brdima i ulicama Mekke, a Bilalov jezik bi samo ponavljao: „Jedan je, Jedan!“ Kada bi nastupila noć, oni bi počeli sa njim pregovarati: „Sutra reci nešto pozitivno o našim božanstvima, reci: 'Moj gospodar je Lat i Uzzat!', pa ćemo te pustiti. Umorili smo se od tvoga mučenja, kao da smo mi mučeni.“ A on bi odmahivao glavom i govorio: „Jedan je, Jedan!“ Zatim bi ga Umejje ibn Halef udario i sav bijesan vikao: „Kakav nas je baksuz sa tobom našao, ti hrdavi robe! Tako mi Lata i Uzzata, učinimo te primjerom svim robovima i glavešinama!“ A Bilal bi sa vjerničkim ubjeđenjem odgovarao: „Jedan je, Jedan!“ Nakon toga bi onaj koji ga je navodno sažaljevaio ponovo počeo razgovor i nagodbe, govoreći: „Ostavi ga, o Umejje! Doista se od danas Lat neće vrijeđati, Bilal ima majku koja je naša robinja, a Lat neće biti zadovoljan da zbog njegovog islama Kurejšije o nama loše govore i da se sa nama ismijavaju.“ Bilal bi zatim oštro pogledao ta lažljiva i prevrtljiva lica, a zatim se osmijehnuo tako da su mu zubi zablještili poput svjetla zore, govoreći mirnim govorom koji ih je uzdrmao: „Jedan je, Jedan!“ Zatim bi došlo

jutro i primaklo se podne, a Bilala bi ponovo izveli na Suncem ožarene stijene, a on bi bio strpljiv, čvrst, nadajući se nagradi. Dok su ga kažnjavali, došao im je Ebu Bekr Es-Siddik vičući na njih: „Zar se ne bojite Allaha?! Zar ćete ubiti čovjeka samo zato što kaže: 'Moj Gospodar je Allah?!' Dokle ćete ovako?!“ A Umejje reče: „Ti si ga pokvario, pa ga izbavljaj iz ovoga što vidiš!“ Zatim Ebu Bekr viknu Umejjeu ibn Halefu: „Uzmi preko njegove cijene i pusti ga na slobodu!“ Umejje poput davljenika ugleda čamac spasa. Osjeti smiraj i radost kada ču Ebu Bekra da nudi cijenu za oslobađanje Bilala, a bio je već pao u očaj zbog Bilalove bogobožnosti koja im je došla do guše, a i zato što su bili trgovci, pa su uvidjeli da je njegova prodaja veći dobitak od njegove smrti. Proda ga Ebu Bekru, koji ga odmah oslobodi, te Bilal zauze mjesto međ' slobodnim ljudima. I tako, dok ga je Ebu Bekr pod lakat vodio ka slobodi, Umejje mu reče: „Uzmi ga, jer, tako mi Lata i Uzzata, da ga nisi htio kupiti osim za jednu oku (mjera), ja bih ti ga prodao.“

Ebu Bekr je uvidio koliko su ove riječi pune jada i frustracije, da mu umalo nije ništa odgovorio. Međutim, to se ticalo časti onoga koji mu je postao brat u vjeri i jednak njemu, pa mu odgovori: „Tako mi Allaha, da ste tražili stotinu oka, ja bih za njega platio!“

Zatim se uputio sa svojim drugom ka Allahovom Poslaniku, *salla Allahu alejhi ve sellem*, noseći radosne vijesti o njegovom oslobođenju. To bijaše veliko slavlje.

Muslimani koji su povjerovali u Poslanika, *salla Allahu alejhi ve sellem*, su trpjeli veliko nasilje od strane Kurejšija u Mekki, pa im je Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, naredio da učine hidžru u Medinu, kako bi tu bili mirni i daleko od uznemiravanja kurejšijskih mušrika. Nakon što su Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, i muslimani nastanili Medinu, propisan je ezan za namaz. Pa ko će učiti ezan za namaz pet

puta svakog dana i učiti tekbire i tahlile (la ilahe illallah) u obzorje? To će biti Bilal, onaj koji je prije trinaest godina dok je bio kažnjavan i pržen, uzvikivao: „Allah je Jedan, Jedan!“ Toga dana je odabir Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, pao na Bilala, da on bude prvi mujezin u islamu. Svojim milozvučnim i dirljivim glasom je srca punio imanom i mamio sluh, dok bi dozivao:

„Allah je Najveći!

Allah je Najveći!

Allah je Najveći!

Allah je Najveći!

Svjedočim da nema istinskog božanstva osim Allaha!

Svjedočim da nema istinskog božanstva osim Allaha!

Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik!

Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik!

Dođi na namaz!

Dođi na namaz!

Dođi na spas!

Dođi na spas!

Allah je najveći!

Allah je najveći!

Nema istinskog božanstva osim Allaha!“

Ali kurejšijski mušrici nisu bili zadovoljni da gledaju kako se ova nova vjera razvija i kako se broj njenih sljedbenika povećava. Pa je ubrzo i došlo do borbe između muslimana i kurejšijske vojske koja se uputila ka Medini. Vođen je žestok

rat, a Bilal je bio prisutan tu, jurišajući čas tamo čas ovamo, u prvom pohodu islama, Bitki na Bedru. To je bitka za koju je Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, naredio da njena parola bude „Jedan, Jedan!“ To je bitka za koju su Kurejšije pripremili najdragocjenije što imaju, i u koju su izašli svi njihovi velikodostojnici.

Međutim, Umejje ibn Halef, koji je bio Bilalov vlasnik i koji ga je zvjerski mučio, namjeravao je da izostane iz bitke. Namjeravao je izostanak da mu nije došao njegov drug Ukbe ibn Ebi Mu'ajt. Kada je saznao da Umejje planira da ih iznevjeri i da se izvuče, otišao mu je noseći u svojoj ruci posudu u kojoj se spremaju dimni mirisi, pa kada ga je našao kako sjedi među svojom rajom, bacio mu je tu posudu i rekao mu: „O Ebu Ali! Evo ti nakadi (namiriši) se sa ovim, jer ti si žena!“ A Umejje viknu na njega: „Allah unakazio tebe i to što si donio!“ Nakon toga nije mogao naći spasa od polaska u boj, pa je izašao. Ukbe ibn Ebi Mu'ajt je bio od onih koji su Umejjea najviše poticali na mučenje Bilala i drugih nejakih muslimana. I danas ga je isti taj naveo na izlazak u bitku koja će mu biti kraj, a također i samom Ukbetu. Umejje je bio od onih koji su htjeli odustati od rata. I da ga Ukbe nije prozvaao na ovaj način, on ne bi ni izašao u boj. Međutim, Allah ispunjava ono što odluči, pa je Umejje izašao. Između njega i jednog od Allahovih robova je bio neporavnat stari račun, pa je došlo vrijeme za sviđanje računa. Onaj Koji svodi račune nikad ne umire, a kako radite tako vam se vraća. Od strane koga će nastradati Umejje? Baš od strane Bilala. Baš od one ruke koju je vezivao u lance, koju je kažnjavao i udarao. Ta ruka će danas, u bici na Bedru, u vremenu određenom od Allaha, stati u kraj kurejšijskom dželatatu, koji je iz mržnje i neprijateljstva ponižavao muslimane.

Ovako se je odigralo. Čim je otpočela bitka između dvije skupine, poprište bitke je uzdrmano parolom muslimana:

„Jedan, Jedan!“ Srce Umejjea je iskočilo iz grudi i došla mu je opomena. Riječi koje je jučer u mučenju ponavljao jedan rob, danas su postale parola vjere i jednog čitavog novog naroda. „Jedan, Jedan!“ Zar ovako, ovakvom brzinom, ovako veličanstven napredak? Ukrstile su se sablje i bitka se rasplamsala. Kada se bitka bližila kraju, Umejje opazi Abdurrahmana ibn Aufa, jednog od drugova Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, pa zatraži od njega utočište, da postane njegov zatočenik, ne bi li spasao živu glavu. Abdurrahman prihvati ponudu, a zatim, na putu do mjesta gdje su zarobljenici, nađoše se u poprištu žestoke bitke. Na tom putu ga spazi Bilal, pa uzviknu: „Glava nevjerstva, Umejje ibn Halef! Nema mi spasa ako on pretekne!“ Pa podiže sablju da odsječe glavu stalnom oholniku i prkosniku, a Abdurrahman ibn Auf povika: „Ej, Bilale, on je moj zarobljenik!“

Zar zarobljenik, a rat i dalje plamti? Zarobljenik, a sa sablje mu još kapa krv od onoga što je činio sa tijelima muslimana prije nekoliko trenutaka? Ne! Po Bilalovom viđenju je to bilo ismijavanje sa pameću, a dosta se je Umejje ismijavao. Čak u ovako teškom trenutku on ne prestaje da se ismijava. Uvidio je Bilal da sam neće moći da ga napadne preko svoga brata u vjeri, Abdurrahmana ibn Aufa, pa povika iz sveg glasa dozivajući muslimane: „O, Allahovi pomagači! Evo glave nevjerstva, Umejjea ibn Halefa! Nema mi spasa ako on pretekne!“ Skupina muslimana navali, a sa njihovih sablji kapaše smrt. Opkoliše Umejjea i njegovog sina, koji se borio sa Kurejšijama. Abdurrahman ibn Auf ne mogaše ništa učiniti, čak nije uspio sačuvati ni svoj štit od kojeg ga odvoji gužva. Bilal zadrža pogled na tijelu Umejjea, koje bijaše izudarano ljutim sabljama, a zatim se okrenu od njega i svojim prijatnim glasom povika: „Jedan, Jedan!“

Mislím da nemamo pravo prigovarati Bilalu što se nije sažalío u ovom trenutku. Da se susret Bilala i Umejjea odigrao u drugim okolnostima, onda bi bilo dozvoljeno od Bilala tražiti sažaljenje, jer čovjeku njegovog imana i bogobožnosti ne priliči škrtost kada je riječ o toleranciji. Međutim, njihov susret se desio u ratu, gdje je svaka skupina došla da uništi svoga neprijatelja. Sablje su blještale, ubijeni padali, a smrt je navalila sa svih strana, i u tim okolnostima je Bilal ugledao Umejjea, koji nije ostavio ni pedalj na Bilalovom tijelu, a da ne nosi ožiljke kao posljedice mučenja. Gdje ga je ugledao i kako? Ugledao ga je u poprištu borbe, svojom sabljom je posjekao muslimanskih glava koliko je mogao, a da je naišao na Bilalovu glavu, odsjekao bi i nju i bacio je. Kada se dvojica sretnu u ovakvim okolnostima, onda nije logično tražiti od Bilala da mu velikodušno oprostí.

Prošli su dani i Mekka je oslobođena. U nju ulazi Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, na čelu deset hiljada muslimana, zahvaljujući Allahu i učeći tekbire. Prvo se uputi ka Kabi, tom svetom mjestu koje su Kurejšije zatrpali kipovima svih ovih godina.

"Došla je istina, a nestalo je laži..." (El-Isra, 81)

Od danas više nema Uzzaa, Lata ni Hubela, ljudi svoju glavu neće poginjati pred kamenom i kipom. Ljudi neće ibadet činiti svemu što im padne na pamet, osim Allahu Kojem ništa nije slično, Jednom Jedinom, Veličanstvenom, Uzvišenom.

Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, uz pratnju Bilala uđe u Kabu. Taman da uđe u nju, kad ugleda isklesanog kipa koji je predstavljao Ibrahima, *alejhis-selam*, kako gata pomoću strelica. Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, se naljuti i reče: „Allah ih prokleo! Naš otac nije gatao strelicama, ***Ibrahim nije bio ni jevrej ni kršćanin, već pravi vjernik, vjerovao je u Boga jednoga i nije bio idolopoklonik.***“ (Ali 'Imran, 67)

Zatim naredi Bilalu da se popne na vrh Kabe i prouči ezan. Bilal poče učiti ezan. Divnog li trenutka, mjesta i prilike. Na trenutak je zastao život u Mekki. Hiljade muslimana je stajalo mirno, poput tihog povjetarca, skrušeno i šapatom ponavljajući za Bilalom riječi ezana. Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, se obrati stanovnicima Mekke, govoreći: „O skupino Kurejšija! Allah je od vas otklonio pagansku oholost i pagansko hvalisanje očevima i precima... Svi ljudi su potomci Adema, a Adem je od zemlje.“

Od Abdu Allah ibn Omera, neka je Allah zadovoljan obojicom, prenosi se da se Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke obratio ljudima: „**Allah je od vas otklonio pagansku oholost i pagansko hvalisanje očevima i precima. Ljudi se dijele na dvije vrste: poslušni, bogobožni i plemeniti prema Allahu; i nesretni griješnici nemarni prema Allahu. Svi ljudi su potomci Adema, a Allah je Adema stvorio od zemlje. Uzvišeni je rekao: *O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa.*** (El-Hudžurat, 13)“³⁴

Također se prenosi da je na kraju svog obraćanja, kao pobjednik rekao: „O stanovnici Mekke, šta mislite, kako ću postupiti sa vama?“ Rekoše: „Postupit ćeš najbolje, ti si brat plemeniti, sin brata plemenitog!“ On im reče: „Idite, vi ste sada slobodni!“ A mušrici u svojim kućama ne mogahu povjerovati. Zar je ovo Muhammed i njegovi siromasi koji su protjerani iz svojih domova? Je li ovo stvarno on i sa njim deset hiljada vjernika? Je li ovo stvarno onaj protiv koga smo se borili, koga smo protjerali i pobili mu najmilije ljude? Je li ovo stvarno onaj

³⁴ Bilježi Tirmizi, a šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

koji nam se prije nekoliko trenutaka obraćao i rekao: „Idite, vi ste sada slobodni!“

I tako je Bilal živio uz Poslanika, *salla Allahu alejhi ve sellem*, prisustvovao svim događajima zajedno sa njim, učio ezan za namaz i oživljavao i čuvao propise ove veličanstvene vjere, koja ga je izvela iz tmina na svjetlo, iz ropstva na slobodu. Uzdigao je ugled islama, a sa njim i ugled muslimana. Bilal je iz dana u dan bio sve draži Allahovom Poslaniku, *salla Allahu alejhi ve sellem*, koji ga obradova da je od stanovnika Dženneta. Ali i pored toga Bilal je ostao plemenit i skroman, sebe je i dalje smatrao običnim Abesincem koji je do jučer bio rob.

O Bilale, ti više nisi slabašni rob, pod hladom islama si postao velikan. Zar Omer ibn Hattab, drugi halifa Allahovog Poslanika, *salla Allahu alejhi ve sellem*, na dan tvoga oslobođenja nije rekao: „Ebu Bekr je naš predvodnik i oslobodio je našeg predvodnika.“³⁵

Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, je otišao svome Gospodaru, zadovoljan Njime, a i On zadovoljan Svojim poslanikom, a brigu o muslimanima je povjerio svome zamjeniku, halifi Ebu Bekru Es-Siddiku, neka je Allah zadovoljan njime. Bilal ode do namjesnika Allahovog Poslanika, *salla Allahu alejhi ve sellem*, i reče mu: „O namjesniče Allahovog Poslanika, Allahov Poslanik, *salla Allahu alejhi ve sellem*, je rekao: 'Bdijenje jedan dan i noć na Allahovom putu je bolje od mjesec dana posta i klanjanja dobrovoljnog namaza. Ako umre u tom stanju, stalno će mu se pisati sevapi tog bdijenja, biće opskrbljen i sačuvan od kaburskog iskušenja.'“ A Ebu Bekr mu reče: „Šta to želiš, o Bilale?“ Reče: „Želim bdjeti na Allahovom putu dok ne umrem.“ Ebu Bekr reče: „A ko će nam onda ezan učiti?“ Dok

³⁵ Bilježi Buhari.

su mu suze tekle, Bilal odgovori: „Nakon Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, neću više nikome ezan učiti.“ Ebu Bekr reče: „Ne. Ostaćeš i učiti nam ezan.“ A Bilal reče: „Vođo pravovjernih! Ako si me kupio i oslobodio me za sebe, onda me zadrži, a ako si me kupio i oslobodio Allaha radi, onda pusti mene i moj posao Allaha radi.“ Ebu Bekr odgovori: „Svakako da sam te oslobodio Allaha radi! Svakako da sam te oslobodio Allaha radi!“

Otputova Bilal u Šam da tamo bdi na Allahovom putu. Njegov zadnji ezan je bio na dan kada je vođa pravovjernih Omer posjetio Šam (Palestinu), pa su muslimani molili Omera da natjera Bilala da im za jedan namaz prouči ezan. Omer pozva Bilala, a već bijaše nastupilo vrijeme namaza, te ga zamoli da prouči ezan. Bilal se pope i poče učiti ezan. Zaplakaše ashabi, koji su zatekli vrijeme kada je Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, bio živ i kada mu je Bilal učio ezan. Zaplakaše kao nikad do tada, a Omer plakaše najviše.

Ostao je nebeski glasnik u zemljama Šama sve dok mu nije došla smrt bdijući na Allahovom putu kako je i želio. Dok je bio u smrtnoj bolesti njegova žena je glasno plakala pored njega i vikala: „Ah, tugo!“ A on bi svaki put otvarao oči i govorio: „Ah, radosti!“ Zatim ispusti zadnje izdisaje ponavljajući: „Sutra ću sresti voljene, Muhammeda i druge njegove! Sutra ću sresti voljene, Muhammeda i druge njegove!“

Preselio je u šezdesetim godinama svoga života i ukopan je u mezarju Bab-sagir u Damasku. Tu zemlja pokriva kosti jednog od velikana islama koji su stajali poput gordih planina, u sjeni postojanosti na islamskim principima i požrtvovanosti zarad istine. Pa neka je Allah zadovoljan tobom, a i ti Njime, o Bilale.

Završna riječ:

Reci mi, tako ti tvog Gospodara, kakva je to veličanstvenost, čast, gordost i ponos, koje usađuje ova vjera u srca njenih sljedbenika? To je glas Istine koji se prožima sa radošću srca, pa ih čini vezanim za Allaha, pokornim pred Njegovom gordošću, nemarnim za sav bol i poteškoće na koje će naići na Allahovom putu, smatrajući to, čak, zadovoljstvom, kao što sljedbenici strasti nalaze zadovoljstvo u udovoljavanju svojim strastima. Međutim, kolika je samo razlika između zadovoljstva udovoljavanja strastima iza kojih slijedi kajanje i propast, i zadovoljstva iza kojeg ostaje vječnost propraćena užicima. Oni su odabrali ispravan put koji će ih odvesti do sreće, koja se postiže samo uz Allahovu bliskost. Dolazak do sreće koju su oni postigli nije težak, međutim, traži hrabrosti i spremnosti na promjene. Oni su spoznali da se do džennetskog puta dolazi slijeđenjem Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, od koga nisu doživjeli laž, izdaju niti pronevjeru.

Poslušaj govor jednog od njih prije primanja islama, Ebu Sufjana ibn Harba, koji pripovijeda da je Herakle poslao po njega izaslanika i jedan karavan Kurejšija, koji su bili došli kao trgovci u Šam, u vrijeme kada je Allahov Poslanik, salla Allahu alejhi ve sellem, bio produžio (primirje) sa Ebu Sufjanom i kurejšijskim nevjernicima. Oni su mu došli u Jerusalem. On (Herakle) ih je pozvao u svoju rezidenciju, a kod njega su bili bizantijski dostojanstvenici. Zatim ih je Herakle pozvao k sebi, pozvao je i svoga tumača i (preko njega) upitao: „**Ko je od vas, po krvnom srodstvu, najbliži tom čovjeku koji tvrdi za sebe da je vjerovjesnik?**“ „Ja sam mu od njih najbliži po srodstvu“ – odgovorio je Ebu Sufjan. „Približite mi ga“ – reče Herakle – “a primaknite i njegove drugove i postavite ih njemu iza leđa!“ Potom Herakle reče svome tumaču: „Reci im da ću ja pitati ovoga (ukazujući na Ebu Sufjana) o onome čovjeku

(Muhammedu) i ako mi štogod slaže, demantujte ga!” „Allaha mi, (rekao je Ebu Sufjan), da se nisam stidio laži koju bi oni (moji drugovi) mogli prenijeti (ispričati), ja bih na njega nešto i slagao. Prvo što me je o njemu pitao bilo je: 'Kako se među vama cijeni njegovo porijeklo?' 'On je kod nas uglednog porijekla“ – rekao sam. 'Da li je iko od vas ikada prije njega ovako nešto govorio?' – upitao je (Herakle). 'Nije' – odgovorio sam. 'Da li je neko od njegovih predaka bio vladar?' – upita. 'Nije' – rekoh. 'Da li ga slijedi ugledni svijet ili puk (slabi i siromašni)?' – pitao je. 'Ne, nego puk (slabi i siromašni)' – odgovorio sam. 'Da li se njihov broj povećava ili smanjuje?' – reče. 'Ne smanjuje, nego povećava' – rekao sam. 'Da li iko od njih konvertira' – upitao je Herakle – 'mrzeći njegovu vjeru, nakon što ju je prihvatio? Da li ste ga prije ovoga što govori ikada optužili za laž?' – pitao je. 'Ne' – odgovorio sam. 'Da li krši zadanu riječ?' – upitao je. 'Ne,' – rekoh – 'ali sada smo u jednom ugovornom periodu (desetogodišnjeg primirja) s njim i ne znamo šta će on u njemu uraditi.' – 'Nijedan odgovor nije mi pružio mogućnost' – izjavio je kasnije Ebu Sufjan – 'da u njega ubacim bilo šta (sumnjivo) osim ove riječi.' – 'Da li ste se protiv njega borili?' – upitao je opet (Herakle). 'Da' – izjavio sam. 'Pa kakav je bio ishod vaše borbe s njim?' – upitao je. 'Borba između nas i njega je promjenljive sreće; nekada pobijedi on' – rekao sam – 'a nekada mi.' 'Šta vam naređuje?' – pitao je. 'Govori:' – kazao sam – "Obožavajte Jedinog Allaha, ne pridružujte Mu sudruga i napustite ono što vam (o tome) govore vaši očevi.' Naređuje nam namaz, iskrenost, krjepost i održavanje rodbinskih veza.“ Tada Herakle reče tumaču: „Reci mu, (Ebu Sufjanu): 'Pitao sam te za njegovo porijeklo i ti si spomenuo da je on među vama uglednog porijekla. To je slučaj svih poslanika, oni se pojavljuju u najuglednijoj porodici svoga naroda. Pitao sam te da li je iko od vas prije njega ovako govorio, a ti si izjavio, da nije. Kažem ti, da je ikad iko prije njega tako nešto govorio, rekao bih da je on čovjek koji se

povodi za riječima rečenim prije njega. Dalje sam te pitao da li je neko od njegovih predaka bio vladar, a ti si izjavio da nije, a da jeste – kažem – neko od njegovih bio vladar, rekao bih da je on čovjek koji traži vlast svoga oca. Pitao sam jeste li ga sumnjicali za laž prije nego je počeo govoriti ono što sada govori. Odgovorio si: 'Ne.' Pa držim posigurno, kada nije lagao na narod, kako bi sada lagao na Boga. Potom sam te da li ga slijedi ugledni svijet ili slabi i siromašni. Ti si spomenuo da ga slijede slabašni, a oni su (bili većinom) sljedbenici poslanika. Pitao sam još da li se njihov broj povećava ili umanjuje, pa si spomenuo da se povećava. Takav je slučaj s vjerovanjem dok se ono ne upotpuni. Dalje sam te pitao da li je iko iz nje konvertirao mrzeći njegovu vjeru, nakon što ju je prihvatio. Ti si odgovorio da nije. Tako je vjerovanje kada se njegova ljupkost pomiješa (i ovlada) srcima (vjernika). Pitao sam te da li krši riječ, a ti dade odgovor da ne krši. Takvi su poslanici, oni ne krše riječ. Pitao sam te šta vam naređuje i ti odgovori da vam naređuje da obožavate Allaha i da Mu u tome ne pridružujete nikakva sudruga, da vam zabranjuje obožavanje kipova, a naređuje vam (obavljanje) namaza, iskrenost i moralnu krepost. Pa ako je to što kažeš istina, on će uskoro zavladati tlom pod ovim mojim nogama. Ja sam već znao da će se pojaviti vjerovjesnik, ali nisam mislio da je on baš od vas. Kad bih znao da ću stići do njega, potrudio bih se da se sretnem s njim. A kad bih bio kod njega, prao bih mu noge.“ Potom je Herakle zatražio pismo Allahovog Poslanika, salla Allahu alejhi ve sellem, koje je već poslano po Dihjetu, glavaru Busre. Herakle je pročitao pismo u kome stajaše: „U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog! Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegova poslanika, Heraklu, glavaru Bizanta. Spas na onog ko slijedi Pravi put! A potom: pozivam te pozivom islama: primi islam, bit ćeš spašen, Allah će te nagraditi dvostrukom nagradom, a ako se okreneš (od ovog poziva) snosit ćeš grijeh svoj (i svojih sljedbenika). *'O sljedbenici Knjige, dođite da se*

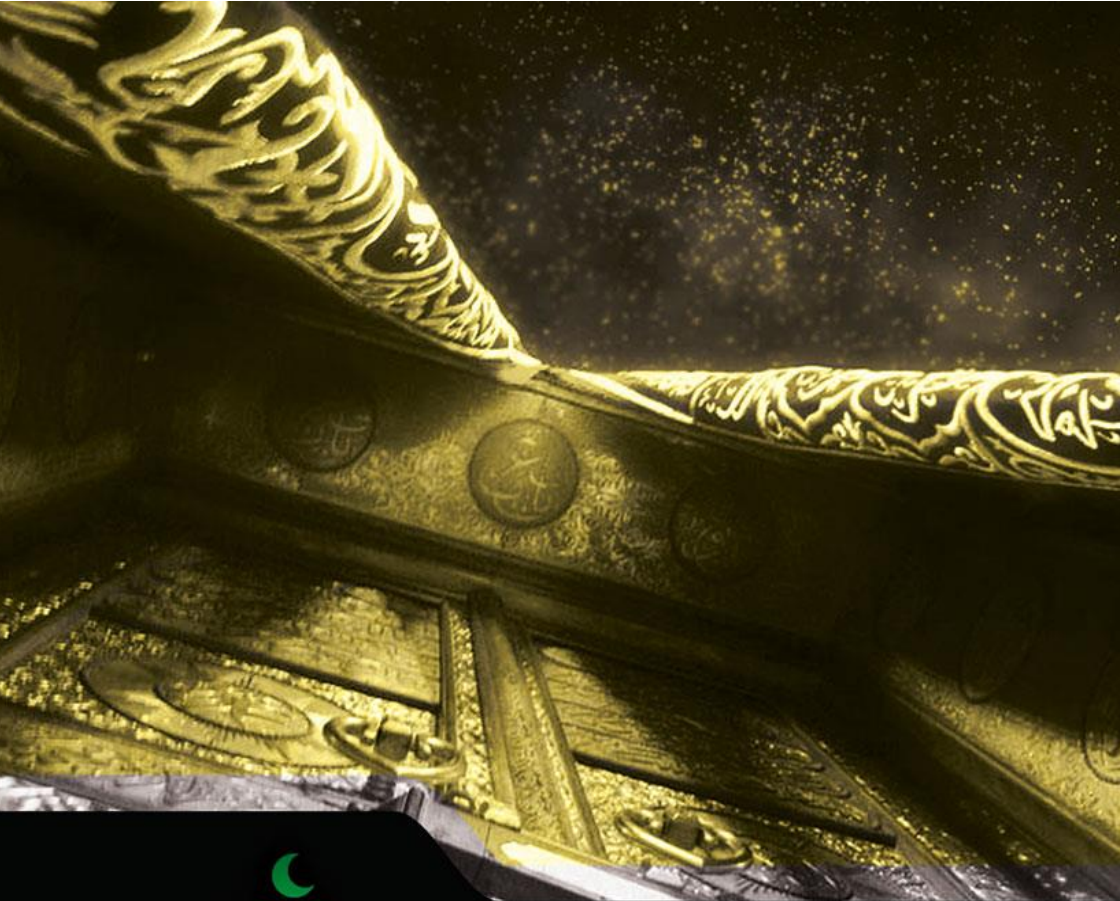
okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da nikog osim Allahu ne obožavamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!' Pa ako oni ne pristanu, vi recite: 'Budite svjedoci da smo mi muslimani!' (Ali 'Imran, 64)“ Ebu Sufjan je dodao: „Kada je (Herakle) kazao što je imao reći i kada je završio sa čitanjem pisma, nastala je oko njega galama i podigli se glasovi, i mi smo bili (sa sastanka) odstranjeni. Rekao sam svojim drugovima, kada smo već bili odstranjeni: 'Ugled ibn Ebi Kebšeta (Muhammeda), stvarno je porastao, a plaši ga se, eto, i vladar Bizanta (sinova žute rase).' Od tada sam (rekao je Ebu Sufjan) bio stalno u uvjerenju da će on (Muhammed) zaista pobijediti, sve dok Allah i meni nije dao da sam primio islam.“ Ibnun-Natur, guverner Jerusalema, prijatelj Herakla i biskup kršćana Sirije, pričaše: „Kada je Herakle stigao u Jerusalem, ustao je jednog dana zlovoljan (zabrinut), pa su mu neki od njegovih patrijarha rekli: 'Tvoj izgled nije onakav kakvim ga znamo.' Herakle je' – rekao je Ibnun-Natur – 'bio vrač (astrolog) i posmatraše zvijezde, pa kada su ga upitali (šta vidi), odgovori: 'Jedne noći, kada sam posmatrao zvijezde, vidio sam kako vladar naroda, koji se obrezuje (suneti), odnese pobjedu. Pa ko se obrezuje od naroda ovoga doba?' 'Niko se ne obrezuje osim Jevreja. Neka te oni ne zabrinjavaju. Raspiši po gradovima svoga carstva neka sve Jevreje poubijaju' – odgovorili su oni. I dok su oni bili još u razgovoru, priveden je Heraklu jedan čovjek koga je poslao vladar Gassana da prenese vijest o Allahovom Poslaniku, salla Allahu alejhi ve sellem. Kada ga je Herakle ispitaio, rekao je: 'Idite i pogledajte je li obrezan ili nije?' Oni su ga pregledali i javili Heraklu da je obrezan. On ga je još pitao o Arapima, pa čovjek odgovori: 'Oni se sunete.' 'To je vladar ovoga naroda, već se pojavio' – reče Herakle. Potom je Herakle pisao u Rumiju svome prijatelju (Dagatiru), koji mu bijaše ravan u znanju, a onda je otputovao u Hims. I dok je Herakle još bio na putu za Hims, stiglo mu je pismo od tog

njegovog prijatelja, čiji se sadržaj podudaraše s mišljenjem Herakla o pojavi Vjerovjesnika, salla Allahu alejhi ve sellem, i da je on, stvarno, Allahov poslanik. Herakle je tada pozvao u svoj dvorac u Himsu velikane Bizantije, a potom naredio, pa su mu se vrata pozaključavala. Tada se pojavio i rekao: 'Narode Bizanta! Želite li spas!? Želite li Pravi put!? Želite li trajnost vaše vlasti!? Onda dajte riječ vjernosti ovom Vjerovjesniku!' Tada su oni navalili na vrata poput nasrtaja divljih magaraca. Međutim, nađoše ih zaključana. Kada je Herakle vidio njihov bijeg (i preplašenost) i izgubio nadu u njihovo vjerovanje, kazao je: 'Vratite ih meni!', a potom reče: 'Maloprije sam održao govor s namjerom da ispitam vašu čvrstinu i privrženost vašoj vjeri i, eto, sada sam se uvjerio.' Tada mu se pokloniše, padajući ničice na zemlju, i s njim bijahu zadovoljni.“ To je kraj slučaja s Heraklom, koji su od Zuhrija prenijeli Salih b. Kejsan i Ma'mer.³⁶

WWW.ISLAMLAND.COM

³⁶ Bilježi Buhari.

ISLAMILAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM